

Van de Voorzitter

Ongeveer op het moment dat u dit nummer in de bus krijgt, vindt ook de wisseling van het voorzitterschap van onze stichting plaats. Paul Nieuwenhuis kondigde dat in het vorige nummer al aan. Paul heeft de kar zes jaar met succes gemend en wilde nu graag de teugels overgeven. Ik wil Paul op deze plaats hartelijk danken voor zijn getoonde inzet. Hij heeft altijd veel aandacht gegeven aan het laten zien wat we doen. De vele activiteiten in de vorm van lezingen en excursies, een vernieuwde website en een openbaar debat tijdens ons vierde lustrum waren daar concrete uitingen van.

Zal er nu veel veranderen? Natuurlijk neemt elke voorzitter zijn eigen bagage mee, ik dus ook, alleen al vanuit mijn andere achtergrond. Paul komt uit de medische wetenschap, ik kom uit de ruimtelijke ordening. Iets heel anders dus, maar moet ik daarom alles anders aanpakken?

Als je om je heen kijkt zie je dat in heel wat organisaties de drang naar verandering soms zo sterk is dat het een doel op zichzelf wordt. In die gevallen blijkt vaak al gauw dat het resultaat niet werkt, hetgeen vervolgens leidt tot opnieuw een verandering. Volgens mij kom je dan terecht in een heilloos proces. Mijn stelling is: behoud het goede en pak aan waar je kansen ziet. Als daarvoor wat moet worden veranderd is het zinvol, maar laat het anders liever bij het oude.

Ik was deze week (laatste week van januari) naar het symposium 'Blijft Groningen Mooi?' georganiseerd door de Werkgroep Landschap, ingesteld door Provinciale Staten. Het ging over het behoud van de

kwaliteit van het Groninger platteland. U zult zich afvragen of dat wel wat met de Vrienden heeft te maken. Toch wel: niet wat het onderwerp platteland betreft, maar wel wat het thema aangaat: 'behoud van kwaliteit'. Natuurlijk kan zo'n thema leiden tot eindeloze discussies over hoe kwaliteit precies moet worden gedefinieerd, wat er precies moet worden meegenomen enzovoort. Ik wil dat niet doen. Maar wat vooral uit de discussie was af te leiden is dat er een goede balans moet zijn tussen behoud en vernieuwing. Behoud vanuit het belang van historische waarden en aantrekkelijkheid, vernieuwing om het zo goed mogelijk functioneren van een gebied mogelijk te maken, zelfs kan vernieuwing tot verbetering van de kwaliteit leiden. Zo'n balans vraagt om zoeken naar evenwicht tussen vele belangen. Een complex geheel. Openheid naar en betrekken van bewoners speelt dan (naast overleg met bedrijfsleven en organisaties) een belangrijke rol, maar ook continuïteit van het beleid.

Je kunt dit zó op de stad projecteren: ook hier willen we de (historische) kwaliteiten koesteren. Maar tegelijkertijd is onze stad het levendige en bruisende centrum van het noorden.

Ook dat moeten we behouden, het is zelfs een van de grote kwaliteiten van onze stad.

Het gaat dan om meer dan gebouwen en openbare ruimte. Het gaat ook om wat er allemaal gebeurt en kan in de stad. Gebouwen en openbare ruimte zijn daarvoor overigens wèl van grote betekenis, ze vormen het kader, de fysieke ruimte. Hoe die ruimte vorm is gegeven bepaalt in belangrijke mate karakter en sfeer.

Dus ook voor onze stad geldt: zoeken naar

een goede balans tussen behoud en vernieuwing is essentieel.

In Groningen is dat zoeken naar een goede balans gelukkig in het algemeen onderdeel van het gemeentelijke beleid. Maar wat me steekt is dat bij de uitvoering dit uitgangspunt nogal eens gemakkelijk terzijde wordt geschoven, zeker als er grote financiële belangen mee zijn gemoeid. In sommige gevallen zien we dat de gemeente in de meest kwetsbare delen van de stad gemakkelijk meegaat met bouwinitiatieven die niet of slecht passen in de omgeving. De spanning binnen de gemeentelijke overheid tussen haar taak als stimulator van ontwikkeling (terwijl de overheid daar soms zelfs financieel belang bij heeft) en haar taak als bewaker van de historische en ruimtelijke waarden, doet de weegschaal soms gemakkelijk doorslaan naar de 'geldkant'. Juist dergelijke ontwikkelingen zullen we als Vrienden volgen en waar nodig bestrijden.

Ik zei het al eerder: continuïteit van beleid is ook belangrijk. Door opeenvolgende ommezwaaien in overheidsbeleid - veelal veroorzaakt door wisselingen ten gevolge van verkiezingen - komt 'het goede behouden' nogal eens in de verdrukking. De politiek wil dan scoren zonder historisch besef van de goede kanten van eerder ingezet beleid. Wat ons als Vrienden bijvoorbeeld heeft verbaasd is hoe gemakkelijk het gemeentebestuur het Natuurhistorisch Museum heeft laten vallen.

Nu dreigt opnieuw een belangrijke culturele manifestatie te verdwijnen: Noorderlicht. Deze nationale, zelfs internationaal beroemde fotomanifestatie staat onder druk nu het eigen gebouw door financiële problemen moet sluiten. Natuurlijk zal de gemeente moeten bekijken in hoeverre behoud tot de mogelijkheden behoort. Maar als bijvoorbeeld de keuze voor het Forum zo veel financiële ruimte opslokt dat veel andere zaken moeten wijken, dan raakt de gemeente gemakkelijk op de verkeerde weg. De plannen voor het Forum drijven op Groningen als belangrijk centrum, zeker op cultureel gebied. En het belang daarvan berust niet op een enkele activiteit, maar op verschillende daarvan die ook nog iets te betekenen hebben buiten stad en regio. Dus moet je de culturele voorzieningen en manifestaties die 'ertoe doen' niet eerst laten verdwijnen en dan verwachten dat je als stad nog wat kunt betekenen, omdat je wel een gebouw neerzet gericht op ver-

sterking van de cultuur. Kwijt is kwijt, je krijgt dat niet terug. Kortom, om je positie later terug te winnen heb je vele malen meer energie en geld nodig dan bij het behouden van bestaande kwaliteiten! Ik hoop dan ook dat de gemeente alles zal inzetten om belangrijke culturele voorzieningen en manifestaties zodanig te steunen dat ze kunnen worden behouden. Mijn hoop berust mede op het hoge ambitieniveau dat het gemeentebestuur zelf heeft.

Wat mij betreft geldt natuurlijk hetzelfde voor de gebouwde omgeving, casu quo de belangrijke historische kenmerken van de stad: als je belangrijke historische gebouwen of pleinen en straten in hun karakter aantast ben je iets kwijt dat nooit terugkomt. Dus: als er ingrijpende veranderingen echt nodig blijken te zijn, pas die dan met de grootste zorgvuldigheid in. Maar vooral: de gemeente mag het proces van besluitvorming hierover niet laten afhangen van op dat moment bedachte argumenten, die veelal ook nog in haast zijn samengeraapt. Nu gebeurt dat maar al te vaak en dan is het weer de macht van het geld die het besluit al te zeer bepaalt.

Wij zullen als Vrienden van de Stad Groningen vooral letten op de historische omgeving, dat past binnen onze doelstellingen. Maar wel met een open vizier voor veranderingen die nodig kunnen zijn om het functioneren van de stad als bruisend centrum van het noorden te versterken.

Ook dat past bij de doelstellingen van onze stichting.

Natuurlijk zullen we ons blijven inspannen om voor onze donateurs steeds weer aantrekkelijke lezingen, excursies en andere activiteiten te organiseren. Neemt u - als dat volgens de desbetreffende uitnodiging mogelijk is - daarbij zoveel mogelijk familie, kennissen en vrienden mee.

Dat is goed voor het wekken van interesse in onze mooie stad. Maar het is ook goed voor ons als club en kan ertoe bijdragen dat we het donateursbestand op peil houden of mogelijk zelfs versterken.

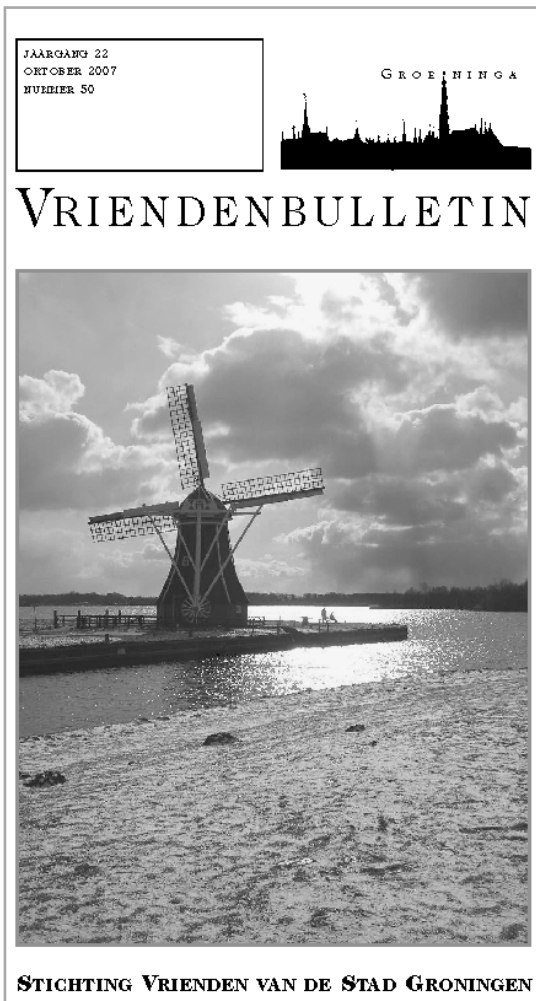
Ik hoop dat we u ook de komende jaren weten te boeien en reken erop u met regelmaat te ontmoeten bij onze activiteiten.

Activiteitenverslag 2007

Bestuur

-Elke maand, behalve in juli, is een bestuursvergadering gehouden, als regel op de derde woensdag van de maand.

-In 2007 vonden geen wijzigingen in het bestuur plaats.

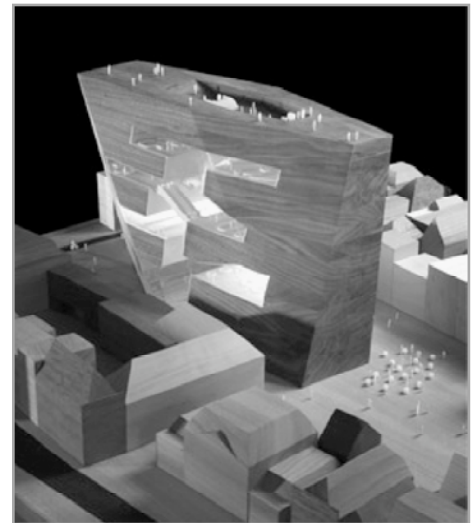

Voorzijde van Vriendenbulletin nummer 50

Vriendenbulletin

-Vorig jaar zijn vier nummers van het informatieblad 'Vrienden-bulletin' uitgebracht; de nummers 48 tot en met 51. De nummers bevatten een veelheid van actuele en historische onderwerpen die betrekking hebben op de stad Groningen.

Achterin het blad bevindt zich steeds een rubriek met Activiteiten voor donateurs en andere belangstellenden en een pagina 'Groningana'.

Het 'sleutelgat' ontwerp voor het Groninger Forum

Activiteiten

-Op 20 januari 2007 zijn circa 75 donateurs in de Martinikerk rondgeleid langs de aldaar uitgestalde ontwerpen voor het **Groninger Forum** van zeven architecten: UN Studio, Erick van Egeraat, Neutelings Riedijk, Wiel Arets, Zaha Hadid, Foreign Office en NL Architects. In de Librije werden wij gastvrij ontvangen met koffie en koek en daarna, verdeeld in vier groepen, rondgeleid door deskundige gidsen, o.a. door wethouder Frank de Vries. Het publiek in de enquête en later ook de gemeenteraad spraken hun voorkeur uit voor NL Architects met het 'sleutelgat'-ontwerp.

-7 februari 2007 hield Tjerk Ruimschotel, supervisor stedenbouw van de Dienst RO/EZ, een voordracht

over de **'Intense Stad'**. Deze avond in Het HeerenHuis aan de Spilsluizen trok circa 40 belangstellenden. Er ontspon zich een stevige maar orde-lijke discussie.

-Op 28 maart was er een lezing door Ben Boersma over de **verkeersproblematiek** in de stad in het algemeen en de afwikkeling van het verkeer op de Zuidelijke Ringweg in het bijzonder.

Het was een degelijke en leerzame lezing die helaas door weinig belangstellenden is bezocht.

-Het bestuur organiseerde een viertal excursies naar de **Stadsschouwburg** waarbij artistiek directeur Thom van der Goot een beschouwing gaf over de podia in de stad. Daarna was er een rondleiding door de schouwburg (met steile trappen!) in groepen van 20 personen. Deze excursies vonden plaats op zaterdag 14 april, maandag 7 mei, zaterdag 2 juni en maandag 11 juni 2007 telkens om 11.00 uur en onder begeleiding van een bestuurslid. Er waren vier excursies nodig om aan de belangstelling te kunnen voldoen.

-Rondleidingen in het **Stadhuis** langs

de daar aanwezige kunstobjecten door Ben Radema, de beheerder van het gemeentelijk kunstbezit, waren er op 16 april, 19 april en 10 mei 2007, telkens onder begeleiding van een bestuurslid. De drie georganiseerde excursies van elk 20 personen waren alle volgeboekt. De deelnemers waren vol lof over het gepresenteerde.

Uit het interieur van het Roode Weeshuis

-Zaterdag 15 september brachten wij een combinatiebezoek aan het **Roode Weeshuis en het Armhuiszittend Convent**. In het Roode Weeshuis werden de gasten rondgeleid door ons bestuurslid Pieter Bootsma en in het Armhuiszittend Convent door Wim Barneveld. Er hadden zich 60 personen aangemeld. Deze werden in twee groepen verdeeld. De reacties van de deelnemers waren zeer lovend.

-Dinsdagavond 13 oktober 2007 is er een **minisymposium** georganiseerd in de grote zaal van Het HeerenHuis. Het was een thema-avond over tijdige(r) inspraak van belanghebbenden bij grote bouwprojecten. Na inleidingen door prof. dr. D.A. Lubach (hoogleraar bouwrecht aan de RUG), mw. Karin Sleeking (hoofd beleidsafdeling ruimte en wonen van de VNG) en mr. B. Franssen (griffier van Leeuwar-

In de hal van het Stadhuis
Otto Eerelman:
Paardenkeuring
op de Grote Markt.

Protest tegen bouw Brugwachter

Wethouder Frank de Vries reageert afhoudend op bezwaren buurtbewoners

Er waren circa tachtig personen aanwezig.

-Op dinsdagavond 23 oktober hield de heer Raatjes, directeur vastgoed van woningbouwcorporatie **Nijestee**, een lezing over sociale woningbouw en de plannen van Nijestee. Ruim veertig donateurs waren te gast in het kantoor van de corporatie in de Oostwand van de Grote Markt. Daarbij werden van de projecten die onderhanden en in voorbereiding waren maquettes getoond en kon men alvast een virtueel ritje maken door de nieuwe parkeergarage onder het Damsterdiep.

-Voor de donateurs zijn vier excursies georganiseerd naar **RTV-Noord** in de Media Centrale, vrijdagmiddag 5 uur op 7 en 14 december in groepen van maximaal 20 personen. Na een inleidende lezing en rondleiding door het gebouw kon men een live TV-uitzending bijwonen. De belangstelling hiervoor was zo groot dat in 2008 nog twee excursies (in januari en februari 2008) moesten worden afgesproken.

Uitingen naar de Gemeente Groningen:

-Het bestuur schreef een brief aan B&W en Raadsfracties over de ook door ons ongewenste sluiting van het **Natuurmuseum**.

-Ook richtte het bestuur een brief aan B&W met het verzoek het aanbrenge van **informatieborden** aan "Stadsmonumenten" **uit te breiden** met soortgelijke borden aan huizen waarin bekende Groningers hebben gewoond. Een elftal van deze panden is in die brief daarvoor aanbevolen.

Gevelsteen Rodeweg 1.

-Het bestuur heeft een brief gezonden aan de eigenaar van het pand Rodeweg 1 om aan te dringen op restauratie van de met donkere verf bedekte **unieke gevelsteen** met een snikke (een trekschuit) getrokken door een paard met een ruiter.

In gesprek met de duurzaamste wethouder van Nederland

Mevrouw J.A Visscher (Jannie), wethouder van zorg, ouderen, stadsbeheer, milieu van de gemeente Groningen

In zijn boek "Cannibals with forks" (1997) herinnert John Elkington de lezer aan de problemen die Shell heeft ondervonden met het opruimen van de "Brent Spar" en de oliewinning in Nigeria. Shell kan niet onbeperkt zijn gang gaan in zijn streven naar winst. De onderneming stuit op grenzen in de omgang met het milieu en met sociale omstandigheden. De kapitalistische ondernemers (de "cannibals") zullen, zo verwacht de schrijver optimistisch, steeds meer met de vork leren eten daartoe door de publieke opinie gedwongen, zoals met de Shell is gebeurd. Ondernemingen zullen niet

louter meer een winstdoelstelling hebben, zorg voor het milieu en het streven naar sociale rechtvaardigheid horen evenzeer tot de doelen. "Duurzaam" noemt Elkington de ontwikkelingen volgens deze meervoudige doelstelling. Het gaat gelijktijdig om "Planet", "People" en "Profit", om de drie "P's" die in een harmonieus verband moeten worden gebracht.

Als we wethouder Visscher vragen hoe die aandacht voor "duurzaamheid" negen jaar na de publicatie van het boek van Elkington in het Collegeprogramma 2006-2010 als een centraal thema terecht is gekomen wijst ze naar Groen Links. "Toch vind ik de keuze voor dit centrale thema wel wat verrassend", zeg ik want de verkiezingsstrijd ging hier helemaal niet over.

De strijd ging over de wijkvernieuwing tussen de P.v.d.A en andere partijen enerzijds en de SP anderzijds. Mevrouw Visscher vindt dat er in 2006 überhaupt van strijd weinig sprake was. En wat de wijkvernieuwing betreft, haar partij (de SP) heeft het toch maar voor elkaar gekregen dat er niet meer hoofdzakelijk sprake is van breken, slopen en bouwen maar dat het sociale hoofdstuk veel nadrukkelijker is toegevoegd.

In ieder geval, “duurzaamheid” is niet alleen een centraal thema in het collegeprogramma, het heeft de stad ook een duurzaamheids-wethouder opgeleverd. Naast de ouderenzorg is “duurzaamheid” een belangrijk onderdeel van de portefeuille van wethouder Visscher. “Is over de keuze van het thema tijdens de onderhandelingen diepgaand gesproken?”, vraag ik. “Nee”, zegt de wethouder. “Niet zozeer tijdens de onderhandelingen maar wel in de tijd erna toen het college ging praten over de uitvoering van het programma”.

Loopbaan

Mevr. Visscher lijkt qua opleiding en beroepservaring geknipt voor de portefeuille “duurzaamheid”. In haar jonge jaren wil ze net als haar vader wel boer worden. Maar het bedrijf in Dedemsvaart is maar klein en doordat ze goed kan leren openen zich andere perspectieven. Ze kiest voor een studie agrarische milieukunde aan de Rijks Hogere Landbouwschool die in haar studiejaren nog in Groningen naast het station is gevestigd. (Met het geruchtmakende Herenakkoord zal Groningen deze onderwijsinstelling naar Leeuwarden zien vertrekken. De eeuwenoude agrarische oriëntatie van de stad wordt ingeruild tegen een sterkere culturele functie.) Ze wordt vervolgens ambtenaar op het provinciehuis in de sfeer van landbouw en milieu, eerst korte tijd in Gelderland en vervolgens meer dan twintig jaar te Groningen. Ze wordt politiek actief als ze zich in de jaren '90 gaat ergeren aan het individualisme dat de samenleving steeds meer in zijn greep krijgt. Dat brengt haar bij de SP. De deelname aan de acties tegen de bebouwing van de Hortus doet het oog van de partij op haar vallen. Ze wordt kandidaat voor de gemeenteraad en in 2006 gekozen waarna al spoedig het wethouderschap volgt.

De overstap van ambtenaar naar wethouder is haar goed bekomen. In de twee jaar dat ze nu wethouder is (“Ik sluit niet uit dat we de vier jaar volmaken”) heeft ze meer van de stad gezien dan in de twintig jaar daarvoor. En heel veel interessante en enthousiaste mensen ontmoet. Ze is daardoor optimistischer over de samenleving gaan denken.

De focus van het Groninger duurzaamheidsbeleid

Het College richt zich op twee zaken: energie en leefomgeving van de Groninger stadsbewoners. De drieslag van Elkington lijkt daarmee een beetje buiten beeld te raken. Maar volgens de wethouder is dat niet zo. “Het sociale aspect van de ‘P’ komt wel degelijk in mijn portefeuille aan bod, alleen ook in die van andere wethouders. Zoals trouwens “duurzaamheid” een collegebrede verantwoordelijkheid is”.

In de taal van de onvermijdelijke beleidsnota's wordt het doel van het beleid geformuleerd als “Hoe de stedelijke ontwikkeling en de leefomgevingskwaliteit duurzaam ontwikkeld (kunnen) worden en hoe we de uitstoot (van CO2) drastisch willen inperken met duurzame effecten voor de lokale economie”. Overigens een typische Elkington-benadering: er moet sprake zijn van winst voor het milieu maar de stad moet er ook economisch profijt van hebben. Dankzij de samenwerking met de kenniscentra die Groningen rijk is worden innoverende technieken op milieugebied ontwikkeld en dat levert werk op.

Energie

In de “Routekaart Groningen energieneutraal + 2025” wordt de Stadler uitgenodigd te gaan denken langs de treden van de “Groninger energie-

ladder”. Zijn grootste voorkeur moet uitgaan naar activiteiten die vrij zijn van energieverbruik. Hij neemt dus de fiets (de eerste trede). Helaas, bij de meeste activiteiten zal altijd energie nodig zijn. In dat geval moet bespaard op energieverbruik worden (de tweede trede) en dat zal vaak gedragsverandering vergen. De derde trede in de denkladder is de benutting van duurzame energiebronnen als wind, aardwarmte, zon en water. Moeten we het toch nog hebben van fossiele brandstoffen (de vierde trede) dan moet sprake zijn van een zo efficiënt mogelijke benutting met zo weinig mogelijk CO₂-uitstoot. Tenslotte is er dan de compensatieregel. De benutting van fossiele brandstoffen moet worden gecompenseerd door bijvoorbeeld “groen” aan te planten.

Dit alles vindt in de Routekaart zijn vertaling in een keur van projecten, acties en studies, waarbij niet alleen naar de stad maar ook naar de regio wordt gekeken. Allerlei ‘good practices’ van elders zullen in de stad worden geïntroduceerd. En de wethouder wil graag een informatiepunt waar de consument maar ook het bedrijfsleven terecht kan met vragen suggesties en oplossingen.

Er zal gericht (per doelgroep!) campagne worden gevoerd om de bewoners bekend te maken met de energieneutrale ambitie en hun eigen mogelijkheden. Aan de uitvalswegen verschijnen borden met de tekst “Groningen gaat voor energieneutraal”. De energieambitie wordt verankerd in het onderwijs. Er komt onderzoek naar de mogelijkheid om duurzame maatregelen los te koppelen van de OZB. Kortom deze en andere maatregelen worden getroffen voor de energietransitie bij de bewoners. De Groninger wordt een ander mens. De kannibalen leren met de vork te eten. “Natuurlijk” zegt de wethouder, “Groningen is

een stipje op de wereldbol. Maar dat ontslaat ons niet van onze eigen verantwoordelijkheid om bij te dragen aan het aanpakken van het wereldwijde klimaatprobleem.”

Leefomgeving

De tweede focus van het beleid is de leefomgeving van de stad. De aandachtspunten zijn de luchtkwaliteit, geluidsoverlast en groen. De wethouder hoopt bijvoorbeeld het groen van de omgeving van de stad te sparen. Meerstad zal de laatste uitbreiding ten koste van de omgeving zijn. Het beleid gaat nu uit van de compacte stad. We zullen de nodige woonruimte moeten zien te vinden door hoog te gaan bouwen. Op mijn tegenwerping dat de burgers van de stad in het algemeen niet erg geporteerd lijken te zijn voor hoogbouw in hun woonomgeving antwoordt de wethouder dat de gemeente niet voor niets in een groenstructuurplan heeft voorzien met waardevolle groene ruimtes in de stad op acceptabele afstand van de bewoners. En wat de voorkeur van wonen in laagbouw betreft, gegoede oudere burgers kiezen graag bewoning in hooggelegen appartementen.

Hoe duurzaam is het thema?

De stad wil in 2025 de duurzaamste stad van Nederland zijn. Dat is dus over zeventien jaar! Hoe lang zullen we die ambitie volhouden? De wethouder zegt zich te realiseren dat het een kwestie van lange adem wordt. Ze stelt vast dat de volledige gemeenteraad de duurzaamheidsambitie heeft aanvaard. En er zijn in ons land voorbeelden van gedragsverandering op basis van lang volgehouden aandacht. Denk aan het roken, in de jaren ‘50 nog de maatschappelijke norm en nu gemarginaliseerd. Ze heeft alle hoop op energietransitie bij de bewoners.

De creatieve stad Groningen

De Laatste Pijp aan het Boterdiep als trait d'union tussen oud en nieuw Groningen: het oude Ebbingekwartier en de nieuwbouw op schots vier van Ciboga naar ontwerp van bureau De Zwarte Hond.

*Moniment of Kunstwerk?
Een van de projecten van de Stichting Creatieve Stad Groningen in samenwerking met de Stichting De laatste Pijp is de restauratie van de laatst overgebleven fabriekspijp aan het Boterdiep als trait d'union tussen oud en nieuw Groningen: het oude Ebbingekwartier en nieuwbouw op het Cibogaterrein naar ontwerp van Bureau de Zwarte Hond.*

waarin commercie en creativiteit de dragers zijn.

Het vermarkten van creativiteit omvat een reeks van activiteiten: van podiumkunsten, cultureel erfgoed en culturele evenementen, film, audiovisuele media en uitgeverijen, vormgeving, architectuur en games tot reclame. Ondernemers, kunstenaars en de overheid nemen er aan deel.

Het begon met de manifestatie 'Groningen gist' in het oude Postkantoor om een beeld te krijgen van Groningen als creatieve stad. Een uitwerking van het idee vindt plaats in de Puddingfabriek, die binnenkort uitgebreid wordt met de in gebruik name van het pand Bloemsingel 10.

Door middel van de boekuitgave *Twist* krijgt men een actueel beeld van de potentie van de creatieve stad Groningen.

Tenslotte zijn er deelprojecten in ontwikkeling.

De ambitie is binnen het project een

negentigtal arbeidsplaatsen te scheppen, waarvan de helft ondernemer is.

Op zich zijn deze activiteiten voor Groningen niet nieuw. Het nieuwe schuilt vooral in het nadrukkelijk samenbrengen van creativiteit en commercie, de bundeling van activiteiten en de vorming van een netwerk. In deze strategische benadering schuilt ongetwijfeld meerwaarde.

De vraag is echter in hoeverre de Groningse economie ook meer profiteert.

De creatieve economie is een aantal jaren geleden als thema geïntroduceerd en er is geen grote stad ter wereld die aan dit thema voorbij gaat. San Francisco, Los Angeles, New York, Londen, Parijs en Milaan zijn knooppunten. Voor Nederland gaat het om Amsterdam, waarvan het echter de vraag is of het een wereldknooppunt is. Deze knooppunten oefenen op de omgeving een geweldige aantrekkingskracht uit. In hoeverre provinciesteden als Groningen, Utrecht, Maastricht en Eindhoven een zelfstandige plaats onder de rook van Amsterdam innemen, is daarbij de vraag.

Twee aspecten zijn daarbij doorslaggevend: kwaliteit en massa. Beide zijn in Groningen schaars goed. En daarmee wordt op voorhand de kans voor Groningen als creatieve stad beperkt.

Waarbij als slotopmerking geldt, dat geen inspanning vanzelfsprekend ook geen resultaat geeft.

Ten geleide.

U hebt het de laatste tijd met enige regelmaat in de krant kunnen lezen: in sommige buurten worden steeds meer huizen bewoond door studenten. Omdat hun levensstijl anders is dan die van de 'gewone burger' geven studenten nogal eens hinder. Bewoners van bedoelde buurten en straten hebben dan ook bezwaar tegen deze ontwikkeling. Maar hoe daarmee om te gaan? Daar kunnen de meningen nogal over verdeeld zijn. Het leek de redactie daarom een goed idee om nu eens twee meningen weer te geven, die van Klaas Swaak en een reactie daarop van Tineke Vooijs. Geen standpunt dus van het bestuur van de Vrienden, maar wel een mogelijkheid om er eens over van gedachten te wisselen.

De redactie

Studentenhuisvesting moet beter!

Kortgeleden berichtte de krant dat in de Topaasstraat in Vinkhuizen studenten een woning betrokken hadden – tot zorg van de burens.

In hoeverre was het opmerkelijk nieuws? Op zich eigenlijk niet, maar in combinatie met andere informatie juist weer wel.

Want:

- aan de Ubbo Emmiusweg is een appartement verkocht en betrokken door studenten;
- onderverhuur vindt plaats in de Regentesestraat; en
- het blijft tobben in de Schildersbuurt, de Korreweg en de Rivierenbuurt, waar de studentenhuisvesting toeneemt.

Studentenhuisvesting zorgt vaak voor overlast; het is geen moedwillige overlast, maar het verschil in leefstijl tussen studenten en niet-studenten is doorgaans te groot voor een plezierig samen wonen.

De kans daarop wordt niet groter, omdat er een aantal nauwelijks te beïnvloeden ontwikkelingen zijn.

- Ouderen vertrekken uit voor hen te groot geworden eigen gezinswoningen om naar aangepaste huisvesting en woonomgeving te gaan.
- Er is een toenemende groep welvarende ouders in staat woonruimte voor hun kinderen in studentensteden te kopen.
- De gevraagde studentenhuisvesting strekt zich niet alleen uit tot de particuliere woningsector maar door de toenemende verkoop van huurwoningen ook in de overheersend corporatieve gebieden.
- Het recente voorstel van de Onderwijsraad wonen en studeren in één gebied, een campus, te concentreren is inmiddels in Groningen breed afgewezen.

Het gevolg is dat op veel meer plekken dan voorheen studenten zullen gaan wonen met toenemende zorg van hun naaste burens.

Het levensgrote belang dat de universiteit voor de stad heeft, eist een goede en gezien de geschetste ontwikkelingen betere studenten-

huisvesting. De gemeente probeert greep te houden op de studentenhuisvesting, heeft regels aangepast, maar houdt de ontwikkeling niet bij.

Stevige ingrepen zijn nodig:

- Bestem een aantal wijken vrijwel uitsluitend voor studentenhuisvesting; een aantal schilwijken komt daarvoor in aanmerking; bijvoorbeeld de Oosterpoortwijk, de Schildersbuurt, de Rivierenbuurt en de Korreweg.
- Beperk de studentenhuisvesting elders in de stad tot een percentage van hooguit 5 % van de bewoners of de woningvoorraad.
- Maak een langetermijnplan (voor 25 jaar) om de Binnenstad-Oost om te vormen tot een cité universitaire voor 15- tot 20-duizend studenten. Het gaat dan om het gebied tussen het Damsterdiep en de W.A.Scholtenstraat en tussen de Oostersingel en de Diepenring, waarin wonen gecombineerd is met voor studenten belangrijke voorzieningen. Het is een specifieke uitwerking van de Intense Stad – met uiteraard hoogbouw.

Het houdt een concentratie van studentenhuisvesting in en rond de Binnenstad in, waar de universiteit al een grote plaats inneemt; het studentenvertier verleent juist dat deel van de stad zijn gezelligheid, nog daargelaten een economische impuls!

Het is duidelijk dat dit een harde ingreep in de stad is, zowel fysiek als sociaal.

Een alternatief zou een studentenwijk kunnen zijn op het terrein dat de suikerfabriek na vertrek biedt. De nadelen van een ingreep als in de Binnenstad-Oost worden grotendeels ondervangen, al zal de Binnenstad zelf er aan levendigheid door verliezen. Het grote voordeel is dat er binnen afzienbare tijd gebouwd kan worden. De Binnenstad en het Zernike Complex voor veel meer Groningers (inclusief studenten) dan nu het geval is aangenaam te maken met hun universitaire voorzieningen blijven vanuit die locatie goed bereikbaar.

Een combinatie van een kortetermijn- en een langetermijnplan maakt het mogelijk het wonen aangenaam te maken.

Studentenhuisvesting II

*Martiniziekenhuis
Ketwich Verschuurlaan.*

Met het toenemend aantal studenten in Groningen ontstaat een toenemende overlast door student-bewoners in de wijken rond de historische binnenstad en in de binnenstad zelf. Het is echter de vraag of de oplossing voor dit probleem gezocht moet worden door de bewoners van sommige wijken: bijvoorbeeld de Oosterpoortwijk (deels beschermd stadsgezicht), de Schildersbuurt (beschermd stadsgezicht), de Rivierenbuurt en de Korreweg (deels beschermd stadsgezicht) nog meer overlast door studenten te bezorgen.

Ook het bestemmen van een aantrekkelijk woongebied in de binnenstad Oost, deels beschermd stadsgezicht, tot gebied uitsluitend voor studentenhuisvesting door de stichting van een Cité Universitaire, lijkt niet de meest ideale oplossing.

Het is geen goed uitgangspunt om de bewoners van één bepaald gebied in de stad uit hun huis te jagen, om andere wijken te vrijwaren van studentenoverlast. Ook moet men niet te negatief denken over studentenbewoning.

Studenten zijn niet altijd een negatief element in een wijk. Sommige studenten zijn opvoedbaar. Studenten kunnen een bijdrage leveren aan het sociale klimaat in de wijk, mits zij rekening houden met hun omgeving. De aanwezigheid van een beperkt aantal studenten in de wijk zorgt voor een gemengde samenstelling van de buurt.

Wat kan de gemeente doen om de overlast aan te pakken?

De gemeente zou kunnen beginnen door het percentage kamerverhuurpanden per wijk terug te schroeven. In 2003 was dit percentage nog 9%. Daarna is dit percentage losgelaten, onlangs is het voor sommige straten vastgesteld op 25%. Geen wonder dat de overlast de laatste jaren zo gestegen is.

- Het lijkt me een goede zaak als de gemeente snel teruggaat naar de 9% van 2003 door strenge eisen te stellen aan alle studentenhuizen, -woningen en -kamers, en woonruimtes af te keuren die niet voldoen aan eisen op het gebied van veiligheid, onderhoud, geluidsisolatie en duurzaamheid. Ook klachten over overlast kun-

nen resulteren in sluiting van een studentenhuis.

- Buurtbewoners moeten studenten die overlast bezorgen daarop wijzen.

- Als dat niet helpt, moeten zij een beroep kunnen doen op de politie, die klachten door buurtbewoners serieus dient te nemen. (Dat gebeurt niet altijd.)

Vervangende studentenhuisvesting

Daarnaast moet er spoedig vervangende studentenhuisvesting komen door nieuwbouw in plaats van de afgekeurde studentenhuisvesting in de wijken. Het terrein van de Suikerfabriek, zoals Klaas Swaak voorstelt, zou hier de ideale plek voor zijn. Hier kan hoogbouw gepleegd worden zonder dat bewoners in de omgeving daar last van hebben, want die wonen op afstand. Hoge ronde torens kunnen ons herinneren aan de vroegere suikerfabriek. Maar bebouwing van dit terrein zal nog wel een tijd duren. De fabriek is nog niet dicht.

Verder staat er kantooruimte leeg in de stad. Ook het leegstaande Martiniziekenhuis zou een aantal jaren voor studentenhuisvesting gebruikt kunnen worden, zolang er nog geen vervangende studentenhuisvesting is gebouwd.

Minder bezoek door studenten aan de binnenstad zijn niet te verwachten.

De studenten lopen immers college in de binnenstad, gaan naar de UB, bezoeken de studentenverenigingen, bioscopen, terrassen en cafés in het centrum. Bovendien blijft een deel van de studenten in de binnenstad wonen. De regel zou moeten zijn, dat aankomende studenten in een studentenflat gaan wonen. Na een aantal jaren kunnen ze dan als ouderejaars een vrijkomende kamer in de stad betrekken.

De voordelen zijn duidelijk:

- De studentenoverlast in de woonwijken neemt af

- Er komen in aantrekkelijke woonwijken als de Schildersbuurt, de Korrewegwijk, de Oosterpoortwijk en de binnenstad meer woningen beschikbaar voor andere bewoners. Het woonklimaat zal daar aanmerkelijk verbeteren.

- Studenten vinden gemakkelijker een kamer aan het begin van het studiejaar.

Vrienden van de Stad Groningen

Aan de Dienst RO/EZ
Afd. Projectmanagement
Postbus 7081
9701 JB Groningen

Groningen, 13 februari 2007

Betreft: Oostwand

Geachte heer, mevrouw,

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het **beeldkwaliteitsplan** voor de **oostwand Grote Markt**.

Wij ondersteunen het initiatief rond de aanpak van de oostwand zeker, maar willen bij het beeldkwaliteitsplan enkele opmerkingen maken die nodig zijn om de kwaliteit van de Grote Markt als geheel te optimaliseren.

- **Maximale bouwhoogte.**
Voor alle vijf gebouwen van de oostwand is de maximale hoogte gesteld op 23 m. (met terugspringend bovenste gedeelte) Dit is iets hoger dan het stadhuis. De dakrand op 19 m is dezelfde als van het stadhuis. Omdat de oostwand in volle breedte veel groter is dan de breedte van het stadhuis en het is aan te nemen dat uit economische motieven de toegestane bouwmogelijkheden ten volle zullen worden benut, zal de oostwand zeer massaal overkomen, slechts gebroken door de nieuwe straat en de geleiding in 5 gebouwen. Wij pleiten er dan ook voor in de spelregels op te nemen dat slechts een bepaald gedeelte van de oostwand de maximale hoogte van 23 mag bereiken. Hierdoor ontstaat ook geleiding in de hoogte en zal het stadhuis zich beter als dominant bouwlichaam blijven presenteren.
- **Geleiding van de gebouwen.**
Uit de beschrijving van de historische situatie en de huidige bebouwing blijkt dat in de historische situatie de verticale geleiding van de gebouwen in de oostwand in belangrijke mate beeldbepalend was. Echter, dit gegeven is niet in de spelregels opgenomen. Wij zijn van mening dat juist die verticale geleiding per gebouw als element moet zijn opgenomen om de Markt een passende interessante oostwand te geven.

Wij hopen dat u onze opmerkingen wilt overnemen.

Hoogachtend,
Name ns het bestuur van de stichting Vrienden van de Stad Groningen,

mr. drs. J. van der Laan, secretaris
Quintuslaan 25, 9722 RT Groningen.

Het veelbewogen verleden van Watersportcentrum Van Gelder

In een historisch pand aan de Hoge der A 33 is het Watersportcentrum Van Gelder gevestigd. Als je het pand nadert, vallen de hekjes op aan weerszijden van het pand en de stoep die ingelegd is met 'willemssteentjes'. Bij binnenkomst kom je eerst in de afdeling scheepstouwen terecht, touwen van kunststof in ver-

schillende kleuren en diktes. Verder in het lange pand zie je de klossen, vaarbomen, de stootkussens, ankers, reddingsboeien, laarzen, zeilkleding, rekken met schoenen in dozen, lampen, klokken en barometers, verven en lakken voor onder en boven water en nog veel meer scheepsbenodigdheden. Ook zijn er boeken te koop over (zee)zeilen, kanoën, kustnavigatie en stromingen langs de Groningse kust.

De eigenaars van de zaak, Anneke en John van Gelder, vertellen over de geschiedenis van het pand. Vanaf 1918 was op dit adres de zaak in scheepsbenodigdheden gevestigd van de familie Pais. Er is een koopacte uit 1918 in hun bezit waarin vermeld staat dat E. Pais het pand kocht voor f. 10.775. De winkel leverde toen aan binnenvaartschepen en coasters die in de stad kwamen. De stad had toen nog een open verbinding met zee. Later kwam de zoon A. Pais in de winkel. In de Tweede Wereldoorlog is de joodse familie Pais weggevoerd en vergast. Niemand van de familie Pais heeft de oorlog overleefd.

Nadat de familie Pais was opgepakt, werd er door het Duitse bestuur een Nederlandse 'Verwalter' (een beheerder) aangesteld die in dienst van het Duitse bestuur de zaak voortzette en aan de Duitsers verantwoording aflegde over de gang van zaken in de winkel. Alle in- en verkoop werd nauwgezet genoteerd. De familie Van Gelder beschikt over een financieel jaarverslag waarin de 'Verwalter' in het Duits en Nederlands verantwoording aflegt over zijn zaken.

Op deze foto is het huis Hoge der A 33 te zien. Zo zag het huis eruit vlak na de oorlog, nadat de familie Pais was opgepakt. Boven woont de familie Smit, maar de naam van de winkel "Pais Scheepsbehoefte" staat nog op het etalageraam. De foto is volgens de familie Smit genomen in 1947. De familie woonde hier van 1946 tot 1952. De huur voor de woning was f 1,- per dag. Het huis had toen nog geen balkon. De foto komt uit het archief van Anneke en John van Gelder

Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat de geschiedenis van de winkel vanaf 1918 nauw verbonden is met de geschiedenis van de joodse bevolking in de stad Groningen voor, tijdens en na de oorlog. Het wegvoeren van de joodse bevolking uit de Stad speelt een belangrijke rol in het verhaal dat John en Anneke van Gelder vertellen. Ook komt ter sprake de kwalijke rol van een belangrijk deel van de Groningse politie, van een deel van het Groningse ambtenarenapparaat en van de Groningse bevolking bij het geleidelijk proces dat leidde tot het wegvoeren en de ondergang van de joodse Groningers. En verteld wordt hoe onverdraaglijk het was dat na de oorlog foute Groningers weer terugkwamen in hun oude banen.

Ook de familie van Van Gelder maakte deel uit van de joodse Groningers. Vanuit hun betrokkenheid met de vervolgte en omgekomen joden hebben Anneke en John meegewerkt, onder andere door archiefonderzoek, aan verschillende publicaties over joods Groningen van hun neef Johan van Gelder. Nog steeds verschaft de oorlog hun een kader van waaruit zij het heden beleven: de uitvoering van regels door ambtenaren en het aangeven van overtredingen van burgers door medeburgers herinneren hen aan fout gedrag in de oorlog. Nog steeds zijn in oorlogen onschuldige burgers het slachtoffer. Voor Anneke en John is de oorlog nog niet voorbij, "we zijn nooit bevrijd".

Voordat John en Anneke van Gelder eigenaars van het watersportcentrum werden, kwam Johns vader, Samuel Izak van Gelder, in de zaak van Pais.

Voor de oorlog had hij een groothandel in tropische zuidvruchten: 'Hij heeft de sinaasappel, de banaan en de citroen naar Nederland gebracht'. Grote kammen met bananen werden opgeslagen in koelhuizen aan de Eendrachtskade op de plek waar nu de Zwarte Doos (het gebouw van de Sociale Dienst) staat. Het kwam nogal eens voor dat er slangen en giftige spinnen meekwamen met het fruit. Als het fruit moest rijpen, werden de pakhuizen verwarmd, daarna werd het fruit schoongespoten. Dan kwamen de slangen te voorschijn. Van Gelder is meermalen door een slang in zijn arm gebeten. Hij behandelde zichzelf. Hij maakte met een mes een aantal sneden in zijn arm en liet met het bloed het gif uit zijn arm lopen.

Tijdens de oorlog was Johns vader naar Westerbork vervoerd, maar niet gedeporteerd naar een vernietigingskamp omdat hij met een niet-joodse vrouw was getrouwd. Hij moest toezien hoe anderen, ook zijn familieleden, vanuit Westerbork met de trein werden weggevoerd. Later werd hij naar een werkkamp in Havelte verplaatst, waar hij het vliegveld dat steeds opnieuw gebombardeerd werd, moest egaliseren. Toen hij vandaar weer naar huis mocht, werd hij binnen twee weken vanuit Groningen weer naar Westerbork vervoerd. Na de bevrijding kwam hij lopend vanuit Westerbork terug in de Stad.

Na de oorlog had Van Gelder geen zin meer in de fruithandel. Daar was hij voor de oorlog al mee gestopt.

In 1945 begon hij een winkel in de vroegere scheepsartikelenzaak van de familie Pais. De scheepsartikelen waren verdwenen. Hij huurde een lege winkel. Op dat moment werd nog uitgezocht wie de eigenaar van de zaak was. Pas in 1958 werd het pand geveild namens de erven en kon hij het kopen.

In 1945 kocht en verkocht Samuel van Gelder alles wat hij krijgen kon: hij dreef handel met Canadese militairen, kocht alles wat ze hem te koop aanboden en verkocht dat weer. Hij vond een systeem uit om riolen schoon te maken: een

lange veer, met een borstel of klauw eraan die met een draaimechanisme door het riool werd geduwd. Hij begon met deze apparatuur een rioolreinigingsbedrijf. Ook ontwierp hij een schaatsenslijpmachine.

Ook in het buitenland verkocht hij de ontstoppingsveren, in België en elders. Hij bracht dan weer artikelen mee terug naar Nederland om hier weer te verkopen, zoals schuurpapier uit Zwitserland dat hier niet te krijgen was. Later specialiseerde hij zich in gereedschap, machinerieën zoals slijpmachines, boormachines en lasapparaten en de reeds genoemde ontstoppingsveren voor de rioolreiniging. Ook begon hij een zeilmakerij in het pand.

Na zijn dood in 1976 zette Anneke van Gelder de zaak voort, maar maakte er een watersportcentrum van. De zeilmakerij bleef. In die tijd kwam de watersport op en was er veel vraag naar watersportartikelen. John van Gelder hield zijn baan bij een bedrijf dat liften en rol-

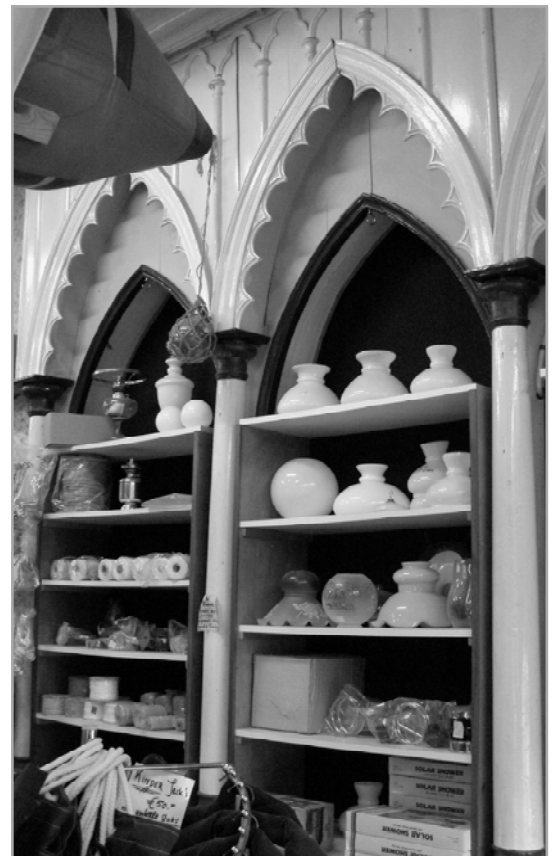
trappen maakte nog een tijdje aan. Later kwam hij ook in de zaak.

In 1976 vond er een verbouwing plaats waarbij veel van het interieur gesloopt werd: een beschilderde schouw, bedsteden, alles verdween in de container. Wel bleef behouden een deel van het interieur van de vroegere apotheek Lich-Meijer, van 1863-1869 in dit pand gevestigd.

Ook de buitenkant is erg veranderd, 'opgeleukt' zegt Anneke van Gelder. Er is een balkon aan de voorgevel bevestigd dat er vroeger niet was en ook niet voorkomt bij andere huizen aan de Hoge der A. De hekjes voor het huis zijn oude kerkhofhekjes. De steentjes komen van het Prinsenhof.

De benedenverdieping werd uitgebreid met de achter het huis gelegen boerderij met bijbehorende stallen, waar vroeger een melkboer woonde. Behalve een ruimte achter de winkel, de zeilmakerij, kwam er ook een zwembad en een garage. Het zwembad werd o.a gebruikt voor duikerslessen.

Met deze laatste activiteiten zijn John en Anneke inmiddels gestopt. Zij doen het wat rustiger aan. Maar de winkel staat open voor iedereen. En zeilen worden nog steeds gemaakt en gerepareerd.

Interieur van apotheek Lich-Meijer

Excursie naar Groninger Archieven geslaagd

Op woensdag 6 februari waren we met een kleine 50 donateurs te gast bij de Groninger Archieven. Mocht u denken dat dit een stoffige instelling is dan hebt u het helemaal mis.

Onze gastvrouw Jona van Keulen maakte ons wegwijs in de organisatie en in de vele mogelijkheden die de Groninger Archieven bieden, ook aan de individuele bezoeker.

Zoekt u naar het verleden van uw familie?

U kunt ervoor terecht bij de Groninger Archieven!

Deze instelling bezit ook overheidsstukken, verder heel wat particuliere stukken zoals van bedrijven en stichtingen. Je kunt er dus van alles uitzoeken.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Beno Hofman voor zijn historische serie op OOG-TV regelmatig op de Groninger Archieven te vinden is.

De Groninger Archieven hebben belangstelling voor alles wat van betekenis is voor de geschiedenis van stad en provincie Groningen.

Ze hopen dan ook dat bedrijven, stichtingen en burgers hun archieven niet zo maar weggooien, maar aanbieden om te beoordelen of het de moeite waard is ze te bewaren.

Voor ons bezoek waren verschillende historische stukken tentoongesteld over het onderwerp 'openbaar vervoer'.

Zeer interessant, omdat goed was te zien hoe vroeger het transport verliep, van trekschuit tot tram en bus.

De heren Hermsen en Zuidema waren ons behulpzaam bij allerlei vragen.

Bijzonder interessant was het bezoek aan het depot. Hier worden alle historische documenten bewaard onder zorgvuldig geconditioneerde omstandigheden. Zelfs het oudste document van de Groninger Archieven over Groningen mochten we zien. In dit document uit de twaalfde eeuw wordt door de bisschop van Utrecht toestemming gegeven om de Der A-kerk te bouwen. Het was de tweede grote kerk, je kunt dit zien als een erkenning dat Groningen zich duidelijk had ontwikkeld als handelsstad.

EXCURSIE NAAR DE EUROBORG.

Bent u destijds mee geweest naar de excursie van de Vrienden naar de Euroborg toen die nog in aanbouw was?

Dan hebt u nu de gelegenheid om de Euroborg opnieuw te leren kennen.

Maar nu als gerealiseerd gebouw dat volop in gebruik is.

De excursie vindt plaats op

vrijdag 18 april om 15.45 uur.

De rondleiding wordt verzorgd door het Noorderpoortcollege.

De kosten bedragen 5 Euro per persoon.

U kunt zich aanmelden voor deze excursie met het antwoordstrookje van bijgevoegde uitnodiging.